

ШУКАЄМО ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ:

***"ЧИ СПРАВДІ ДУБ НАЙМІЦНІШЕ
ДЕРЕВО?"***

ПЛАН

Наукові відомості про дуба. Види дубів.

Скільки років може жити дуб?

Плоди дуба – жолуді.

Чому дуба називають "перунове дерево?"

У чому цінність цього дерева?

Зі сторінок історії. Німий свідок трагедії.

Екологічні казки.

Ми візьмемо участь в операції "Жолудь".

НАУКОВІ ВІДОМОСТІ

Дуб – рід з родини букових. Дерево 28-40 метрів заввишки, з міцними гілками й товстим стовбуром, укритим темно-сірою або сіро-бурою тріщинуватою корою. Ростає по всій території України як важлива лісоутворююча порода листяних та мішаних лісів.

Дуб – могутнє дерево. Крона дуба нагадує величезне шатро, яке тримається міцними гілками. Листки – видовжені, з тупими округлими лопатями і неглибокими вирізами між ними, звужені донизу. Це дерево однодомне.

Багато лісів, де ростуть дуби, охороняється державою. На Україні охороняються дуби в Канівському, Карпатському, Кримському, Поліському заповідниках, у заказниках та парках.

Деревина дуба – важка і тверда, пружна й міцна, легко колеться, добре полірується. Вона добре зберігається у воді, навіть стає ще міцнішою. Завжди дуже цінилися так звані морені дуби. Вони багато віків пролежали на дні річки.

Людину завжди вражала величність дубів, їх довговічність, міцність, живучість. Коріння у них більш могутнє, ніж у будь-якого листяного дерева (становить майже чверть усієї маси дерева). Воно займає велику площу, проникає на велику глибину, досягає водоносних шарів ґрунту.

Відомо близько 45 видів дубів.

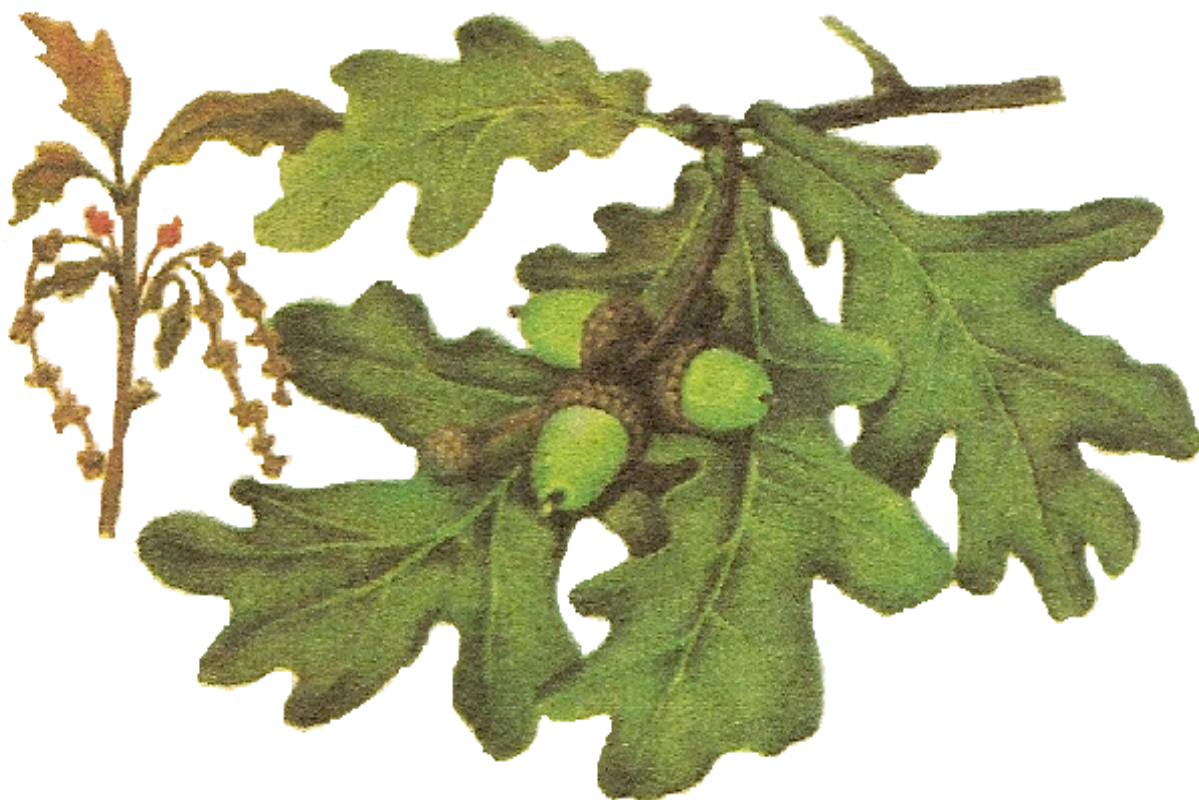
ВИДИ ДУБІВ

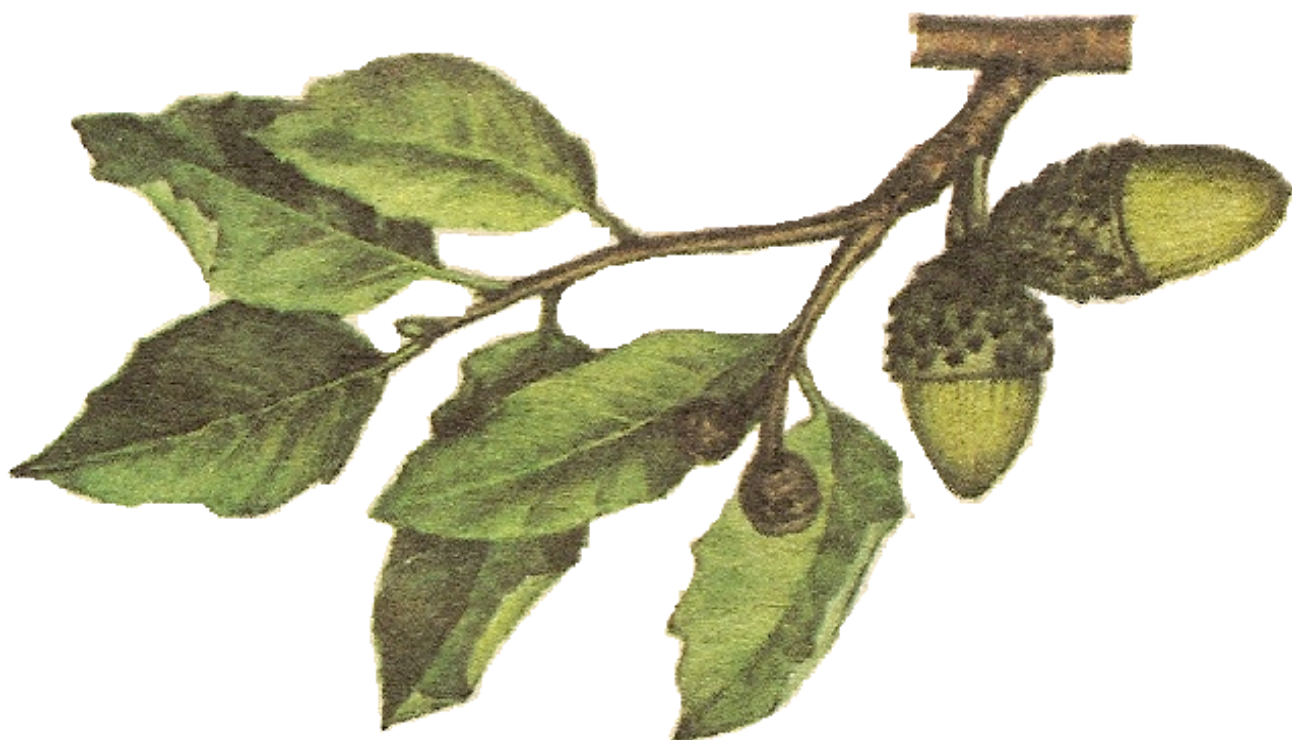
ДУБ ПІВНІЧНИЙ

ДУБ ПУХНАСТИЙ

ДУБ ЗВИЧАЙНИЙ

ДУБ ПРОБКОВИЙ

ДОВГОЖИТЕЛЬ

Дуб – довговічне дерево. 300-500 років для нього – вік поважний, але далеко не межа. Довгожителів серед дубів чимало. Понад 800 років стоїть могутній велетенський дуб у Запоріжжі, біля селища Верхня Хортиця. За легендою, під цим дубом запорожці писали свій знаменитий лист до турецького султана, а Богдан Хмельницький відпочивав під його розлогою кроною. Багато лиха довелось пережити запорізькому велетню. Фашистські загарбники намірялися викопати його та посадити в Берліні біля імперської канцелярії. А він стоїть собі, міцно тримається корінням за рідну землю, росте і плодоносить.

Більш як 1000 років дубові, що живе поблизу хутора Буда на Черкащині.

Дуби ростуть поволі, неквапливо:

Хто садить дуба, той його, можливо,

І не побачить вищим, аніж сам.

Це – дар майбутнім, скажемо, дітям,

Привіт іще незнаним поколінням.

ПЛОДИ ДУБА - ЖОЛУДІ

Дуб звичайний має дві форми – ранню й пізню.

Листки в раннього дуба з'являються у квітні, а в пізнього на два-три тижні пізніше. У травні дуб цвіте. З квіток розвиваються плоди – горіхи, всім відомі жолуді. У достиглих жолудях міститься багато води, а коли вони підсохнуть, втрачають схожість, гинуть. Тому й природа подбала про них: опадаючи пізно восени, вони лягають у вологе листя, зимують під снігом, який захищає їх і від висихання, і від морозу. А навесні жолуді починають проростати.

Із жолудів давня людина пекла хліб. При розкопках на Україні в селищах, вік яких перевищує 5000 років, археологи знайшли піч, де збереглися відбитки жолудів на глині. Дуб – піонер серед хлібних рослин! Звідси і йде повага до нього, його слава. У жолудях багато крохмалю, а жиру – як у доброму молоці. Гектар дубового лісу може дати до 3 тонн жолудів. Правда вони гіркі. Але ж відомо багато способів усунення їх гіркоти. Зникає вона після нагрівання, після вимочування у воді. Висушені та розтерті жолуді дають поживне борошно. З нього випікають коржики, оладки, печиво, а якщо додати трохи для в'язкості звичайного пшеничного борошна, то виходить смачний хліб. Хотілося б віддати належне плодам дуба: це вони в тяжкі воєнні роки в багатьох областях країни давали людям гіркуватий хліб і врятовували від голодної смерті.

Жолуді – улюблена їжа диких і свійських тварин. Їх заготовляє білка, з апетитом поїдають сойки і качки, на жолудях пасуться в дібровах олені, а для кабана вони – найголовніший корм.

"ПЕРУНОВЕ ДЕРЕВО"

У багатьох європейських народів дуб вважався деревом священним. Йому поклонялися стародавні греки. Свого головного бога – Зевса – вони зображували з вінком із дубових листків на голові. Дуже шанували це дерево прадавні слов'яни. Наймогутнішому богові – громовержцеві *Перуну* – присвячували вони дуб. І ніхто без дозволу волхвів не міг зрубати те, що оберігалось "небесним володарем".

А скільки казок та легенд пов'язані з дубом! На ньому росли золоті жолуді та молодильні яблука, на гілках жили русалки, "золотий ланцюг на дубі тому", а під його корінням переховували скриню, де було захоронено смерть Кощія.

У ЧОМУ ЦІННІСТЬ ЦЬОГО ДЕРЕВА?

Використовують деревину дуба для меблів, паркету, різьбярських виробів. Всюди, де потрібна довговічність та міцність, використовують дуб. Нижні вінці дерев'яних споруд, кораблі, шахтові та гідротехнічні будівлі роблять з дуба. Його деревина не має запаху, тому бочки з неї під олію, оцет, найвищі сорти вина – найкраще сховище.

Екстракти кори перешкоджають розвитку гнильних бактерій та грибів. Відвари кори допомагають при запаленні ясен, при ангінах та опіках, при отруєнні солями важких металів.

У листі дуба міститься пігмент, з якого роблять фарбу для вовни та валяних виробів.

Дуб, як і всі рослини, виділяє леткі речовини – фітонциди. Уже давно помічено, що повітря дубових гаїв цілюще впливає на тих, у кого підвищений кров'яний тиск. Значно поліпшується їх стан, нормалізується сон. Отже, відпочинок під кроною дуба – це добрі ліки.

НІМИЙ СВІДОК ТРАГЕДІЇ

Ніколи в людській пам'яті не згасне той вересневий день сорок другого, який пізніше назвали "чорною серединою". Кров холоне в жилах, коли слухаєш розповіді очевидців про страшну трагедію, що відбулася в Кортелісах.

Операція масового вбивства мирних жителів офіційно була названа "Трикутник". До села з різних боків заздалегідь були стягнуті рота "Нюрнберг", мотозвод, кілька бронепідрозділів. Карателі зганяли людей до центру села під приводом проведення сходу. Багатьох хворих і престарілих везли на підводах, матері несли на руках немовлят. До восьмої години ранку 23 вересня 1942 року вже були переповнені людьми церква, школа, прилеглі до них будинки.

Їх виводили по 5 чоловік і вели до заздалегідь викопаних ям. У дорослих стріляли, немовлят живцем кидали в ями, підлітків оглушували прикладами і напівживих засипали землею. За кілька днів цієї кривавої операції було розстріляно та закопано живими 2875 жителів села, з них 1620 дітей, спалено 715 хат. Разом з Кортелісами фашисти повністю знищили сусідні хутори.

Німим свідком тієї трагедії лишився тільки старий дуб, що нині височить у центрі Кортеліс, простягаючи до неба обвуглене гілля.

Екологічні казки

Чому дуб узимку не скидає листя?

Наступила холодна зима. Тихо тепер у лісі. Тільки часом пропищить синичка та чути, як стукає по стовбуру своїм дзьобом дятел. Сумні стоять дерева. Адже влітку у них був чудовий одяг, а зараз на гілочках не залишилось жодного листочка. Тільки сніг, немов тепла шапка, закутав верхівки. Але є в лісі дерево, листя якого хоч і змінило колір, проте міцно тримається на вітті. Це дуб.

Одного разу прилетів до дуба старий крук.

Ти чому не скинув листя на зиму? – запитав він.

А ти поміркуй, - запропонував йому дуб.

Знаю, це щоб бути найкрасивішим, - сказав крук.

Зовсім ні, - заперечив дуб, - Я не хочу, щоб дерева сумували взимку. Довгими зимовими вечорами буду нашіптувати їм, що скоро наступить весна, прийде тепло, й у них знову будуть на гілках зелені листочки...

ДОВКІЛЛЯ ДУБА

ЗИМА

BECHA

ЛІТО

ОСІНЬ